

Leikskólinn Sælukot

Starfsáætlun fyrir leikskólaárið 2023–2024

Work plan for the kindergarten year 2023–2024

Áhersla skyldi lögð á siðræna menntun í skólakerfi okkar og háleitar hugsjónir. Ekki einungis heimspeki og hefðir. Ástundun siðrænna gilda skyldi vera þýðingarmesta námsefnið á námskránni á öllum skólastigum. Barnið skyldi vakið til alheimslegrar vitundar. Kurteisisvenjur og fágúð framkoma eru ekki nóg. Raunveruleg menntun leiðir til djúprar tilfinningar elsku og samkenndar með öllu sköpunarverkinu.

In our education system, emphasis should be given to moral education and the inculcation of idealism—not only philosophy and traditions. The practice of morality should be the most important subject in the syllabus at all levels. The sense of universalism should also be awakened in the child. Etiquette and refined behaviour are not enough. Real education leads to a pervasive sense of love and compassion for all creation.

SÁVIDYÁ YÁ VIMUKTAYE—Menntun er það sem frelsar Education is that which liberates

P.R. Sarkar

Leiðarljós Sælukots

Í Sælukoti öðlast börn siðmenntun, víðsýni og þekkingu sem mun leiða til djúprar tilfinningar elsku og samkenndar með öllu sköpunarverkinu og nýttast þeim í breyttum heimi fjölmenningar og fjölbreytileika.

The guiding light of Sælukot

In Sælukot, children acquire culture, broad-mindedness and knowledge that will lead to a deep feeling of love and empathy with all creation and will be useful to them in a changed world, multiculturalism and diversity.

Inngangur

Góður Guð er í smáatriðinu, skrifaði Gustave Flaubert. Fullkomleikinn, hefði hann getað sagt. Umönnun og menntun barna í leikskóla gerist í þeirri fjöld smáatriða sem mynda líf þeirra hvern leikskóladag. Alger forsenda þess að börn njóti þeirrar umönnunar og menntunar í leikskólum sem þeim er ætlað í Aðalnámskrá, leiksólanámskrám, pólitískri stefnumörkun, eða bara í væntingum foreldra þeirra, er að kennararnir hafi áhuga og getu til að raungera í smæstu atriðum og daglangt með sjálfum börnum slík markmið. Til þess að börnin fái notið þeirrar góðu undirstöðu í hugmyndafræði og menntunarfræðilegri sýn leikskólans, þá þurfa kennarar hans að geta útfært í smáatriðum hvert það prógramm, hverja þá athöfn sem skila á þessum góða grunni til barnanna sjálfra hvert augnablik.

Það kann að vera erfitt að útskýra eðli þessa máls fyrir utanaðkomandi og það skýrist ekki fyllilega með óhlutbundnum hugtökum eða kenningum. Það skýrist með náinni athugun á þeim veruleika sem leikskólinn er. Þannig hef ég getað greint, að til dæmis þá miklu námslegu virkni barnanna á deild elstu barna í leikskólanum, megi vissulega þakka góðum námslegum prógrömmum sem kennararnir innleiða, en um leið, að virkni og þessara prógramma sé að finna í samskiptum og tengslum kennaranna við börnin. Börnin kunna að hafa eðlislægan áhuga á viðfangsefnum sem standa þeim til boða, og hafa það, en mestu varðar að þeim eru boðin þau og þeim er hjálpað og leiðbeint um þau með óbrigðulli ástúð og hlýju kennaranna. Það er þessi *virka, ástúðlega nærvera kennaranna við börnin* sem gerir þeim fært að mynda lífandi, skapandi flæði leikgleði og áhuga barnanna.

Þetta er ef til vill augljós en þó vanræktur sannleikur um leikskólastarf. En það er hér sem ég tel að leikskólinn þurfi að halda vöku sinni og það er hér sem hann verður að einbeita sér í því umbótastarfi sem við áformum að vinna á nýbyrjuðu leikskólaári 2023-2024. Einkunnarorð þess eru einmitt þessi:

Virk, ástúðleg nærvera kennaranna við börnin.

Ekki að hún komi í staðinn fyrir skýr, þroskandi og menntandi prógrömm heldur til þess að einmitt þau prógrömm nái tilgangi sínum. Tökum einfalt, raunverulegt dæmi: Nokkrum börnum á miðdeild var í dálítilli millitíð á milli morgunverðar og *Morgunhringsins* boðið að leika sér frjálst að leikföngum sem annars vegar voru líkön af alvanalegum húsdýrum og villtum dýrum og hins vegar nokkur ökutæki, þar á meðal flutningabíll með opnum palli. Við tóku nokkuð venjubundin viðbrögð barnanna við þessum leikföngum og endurtekningasöm. Ég var í heimsókn á deildinni og tók mig nú til og innleiddi, sem kalla má, „sögu“ inn í þessa óreiðukenndu og endurtekningarsömu atburðarás, fækkaði dýrunum þannig að var eitt á hvert barn eftir vali þeirra, úthlutaði þeim heimili og búsvæði sem hvert barn réð yfir, safnaði svo dýrunum saman á flutningabílinn sem síðan ók með hvert þeirra til síns heima þar sem hvert barn tók á móti því.

Þótt „frumstætt“ væri, þá reyndist þetta byrjun á dálitlum spuna- og hlutverkleik barnanna. Einföld „saga“, en innleiðing hennar krafðist *orða*. Vel valinna orða sem féllu að aðstæðum og persónu hvers barns.

Þetta dæmi sýnir vonandi hvers vegna er skynsamlegt að útfæra þá áætlun um *virka, ástúðlega nærvera kennaranna við börnin* með áherslu á orðlæga tjáningu og samskipti kennaranna við þau. Sú áhersla gildir líka fyrir íslenskumælandi kennara að móðurmáli.

Sælukot hefur þegar hafist handa um þetta áhersluatriði og kennarar hafa tekið því framtaki mjög vel og hafa fagnað þeirri ófrávíkjanlegu reglu í Leikskólanum Sælukoti (nema á aðlögunartíma barna með erlent móðurmál) að tala einungis íslensku við börnin

Gunnlaugur Sigurðsson

Introduction

Good God is in the details, wrote Gustave Flaubert. Perfection, he could have said. The care and education of children in kindergarten takes place in the number of details that make up their lives every day in the kindergarten. The absolute prerequisite for children to enjoy the care and education that is intended for them in kindergartens, according to the Main Curriculum, kindergarten curriculums, political orientation, or just in the expectations of their parents, is that the teachers have the interest and ability to implement such goals in the smallest details and throughout the day with the children themselves. In order for the children to benefit from the good foundation in the kindergarten's philosophy and educational vision, its teachers need to be able to implement in detail every program, every activity that delivers this good foundation to the children themselves every moment.

The nature of this issue may be difficult to explain to outsiders, and it is not fully explained by abstract concepts or theories. It is explained by a close examination of the reality of the kindergarten. In this way, I have been able to identify that, for example, the great academic activity of the children in the oldest children's department in the kindergarten can certainly be attributed to the good academic programs that the teachers implement, but at the same time, that the effectiveness of these programs can be found in the teachers' communication and relationship with the children. The children may have an instinctive interest in the subjects available to them, and they do, but the most important thing is that they are offered to them and they are helped and guided about them with the unfailing affection and warmth of the teachers. It is this *active, loving presence of the teachers with the children* that enables them to create a lively, creative flow of playfulness and interest in the children.

This is perhaps an obvious yet neglected truth about preschool work. But this is where I believe the kindergarten needs to stay awake and this is where it must focus in the reform work we plan to do in the newly started kindergarten year 2023-2024. Its motto is precisely this:

Active, affectionate presence of the teachers with the children.

Not that it replaces clear, meaningful and educational programs, but that those programs deliver their purpose. Let's take a simple, real example: In the short time between breakfast and the Morning Circle, some children in the middle class were invited to play freely with toys that were, on the one hand, models of ordinary farm animals and wild animals, and on the other hand, several vehicles, including a truck with open platform. The children reacted to this in fairly routine and repetitive. I was on visit in the department and now stepped in and introduced what you might call a 'story' into this somewhat chaotic and repetitive scenario, reducing the number of animals to one per child of their choice, assigning them a home and a habitat that each child took care of, then gathered the animals onto the truck which then drove each of them to their homes where each child welcomed them.

Although 'primitive', this turned out to be the beginning of some improvisation and role-play by the children. A simple 'story', but its introduction required words. Well-chosen words that fitted the situation and personality of each child.

This example hopefully shows why it makes sense to implement the reform plan of the *teachers' active, loving presence with the children* with an emphasis on verbal expression and words in the teachers' interactions with the children. This emphasis also applies to Icelandic-speaking teachers

Sælukot Kindergarten has already started working on this important issue. The teachers have taken this initiative very well and they have welcomed the inescapable rule at Sælukot Kindergarten (except during the children's adjustment period) to speak only Icelandic to the children.

Gunnlaugur Sigurðsson

Heildræn umbótaáætlun Leikskólans Sælukots um *virka, ástúðlega nærveru kennaranna við börnin.*

Hún birtist í

- virkum, ásúðlegum áhuga á persónu hvers barns;
- virkri, ástúðlegri þátttöku í gleði barnanna og samhygð í sorgum þeirra;
- virku, ástúðlegu, vitrænu, siðrænu og hugmyndaríku samtali við börnin;
- virkum, ástúðlegum stuðningi við leik barnanna;
- virkri, ástúðlegri fyrirmynd og leiðsög í umgengni við hlutveruleikann;
- virkri, ástúðlegri fyrirmynd og leiðsög í sköpun og framkvæmd;
- virkri, ástúðlegri forustu og leiðsög í dansi, söng og hópleikjum;
- virkri, ástúðlegri leiðsög í fornámi barnanna að námssviðum grunnskólans;
- virkri, ástúðlegri leiðsög og fyrirmynd í *Kærleikshringnum*.

Leikskólinn Sælukot áformar að styðja sérstaklega við þessi faglegu grundvallaratriði með þremur áhersluatriðum í starfi sínu.

1. Með menntun og starfsþjálfun kennara leikskólans.
2. Með athygli á persónu, persónuleika, líðan og gengi hvers barns í leikskólanum í persónulegum, ástúðlegum samskiptum og tengslum barna og kennara þeirra.
3. Með því að nota tiltækar bjargar leikskólans - starfskrafta, skipulag, innri og ytri rými og leik- og námsgögn - til að hámarka virka, ástúðlega nærveru kennaranna í lífi barnanna á leikskólanum.

The Sælukot Kindergarten's improvement plan for the *active, affectionate presence of the teachers with the children.*

It manifests itself in

- active, affectionate interest in the personality of each child;
  - active, affectionate participation in the children's joys and sympathy in their sorrows;
  - active, affectionate, intellectual, moral and imaginative conversation with the children;
  - active, affectionate support for the children's play;
  - active, affectionate role model and guidance in dealing with reality;
  - active, affectionate role model and guidance in creation and execution;
  - active, affectionate leadership and guidance in dancing, singing and group games;
  - active, affectionate guidance in the children's pre-learning to the elementary school's subject areas;
- active, affectionate guidance and role model in the Love Circle.

The Sælukot Kindergarten plans to especially support these professional fundamentals with three focus points in its work.

1. With the education and professional training of the kindergarten teachers.
2. With a focus on the character, personality, well-being and progress of each child in the kindergarten in personal, loving communication and relationships between children and their teachers.
3. .By using the available resources of the kindergarten - manpower, organization, internal and external spaces and play and learning materials - to maximize the *active, loving presence of the teachers* in the lives of the children at the kindergarten.

Á þessum faglega, eigindlega grunni getur leikskólinn með raunhæfum hætti náð þeim markmiðum sem hann hefur sett sér um umönnun og menntun barnanna og fram koma í námskrá hans og námsáætlunum einstakra deilda. Við skulum því skoða hvað þessi faglegu, eigindlegu grundvallaratrið fela nánar í sér.

1. Menntun og starfsþjálfun kennara

Nýráðnir kennarar leikskólans fá sérstaka leiðsögn og þjálfun í byrjun starfs og viðvarandi leiðsögn eftir það. Hún er á hendi deildarstjóra og er hagað með tilliti til hæfileika viðkoandi og getu í starfi.

Leikskólinn Sælukot gefur öllum kennurum leikskólans undirbúningstíma. Það fer eftir aðstæðum og áhuga kennaranna hvernig þeir nýta þessa tíma. Meginreglan er sú, að þessir tímar séu notaðir til undirbúnings fyrir komandi kennslu og umönnun barnanna. Af því leiðir að á þeim tíma séu kennararnir ekki að sinna börnunum beint né að klára verk sem því fylgja heldur geti alfarið helgað tímann komandi viðfangsefnum.

Til viðbótar þessu áformar leikskólinn að verja tíma og nauðsynlegum björgum í tiltekna markvissa menntun og starfsþjálfun kennaranna á sviði samskipta við börnin sérstaklega. Það er vegna þess að börnin eiga á leikskólanum allt sitt undir samskiptum við kennarana og kennararnir eiga allan árangur í líðan barnanna, þroska og menntun undir getu sinni til nánna, ástúðlegra, gefandi samskipta við þau.

Í öllum samskiptum kennara og barna koma töluð orð við sögu. Tal kennaranna við börnin gegnir ekki aðeins þýðingarmiklu hlutverki í málþroska barnanna heldur jafnframt í allri tjáningu kennaranna við þau og tjáningu barnanna við kennaranna. Til þess að kennari geti fyllilega notið sín í samskiptum við börnin er honum styrkur, ef ekki nauðsyn, að geta tjáð sig sem best í orðum.

Áformið lýtur því annars vegar að aukinni hæfni kennara með takamarkaða almenna kunnáttu í íslensku talmáli til að tala íslensku við börnin.

Hins vegar að aukinni hæfni þeirra og íslenskumælandi kennara sömuleiðis til að tala við börnin almennt. Það er nefnilega ekki sjálfgefinn hæfileiki að geta talað við börn til stuðnings því markmiði að þeim líði vel í návist manns, skynji að þau séu elskuð og virt og taki einlæglega ástúðlegu atlæti og leiðsögn.

Þetta málþarslega menntunaráform kennaranna er liður í þeirri áherslu sem leikskólinn leggur á *virka, ástúðlega nærveru kennaranna við börnin*.

Með því verður stefnt að árangri á 4 meginsviðum í samskiptum kennaranna við börnin.

- a) Tal með daglegum athöfnum á borð við komu og brottför barnanna, bleyjuskipti, fataskipti, máltíðir og svefn.
- b) Tal með sérstökum námsmiðuðum, hluttengdum athöfnum, svo sem leik barna í sandkassa og öðrum leiktækjum í útivist, leik með leikföng innvið og önnur námsgögn á borð við leir, liti og skriffæri.
- c) Tal til stuðnings formlegum leikjum barnanna og frjálsum leik þeirra.
- d) Sungnir textar og lesnir.

On this professional, qualitative basis, the kindergarten can realistically begin to set more specific goals in their activities, but not earlier. So let's take a look at what these professional, qualitative focal points entail.

1. Education and professional training of teachers

Newly hired kindergarten teachers receive special guidance and training at the beginning of their work and ongoing guidance after that. It is in the hands of the head of the department and is handled with regard to the talent of the student and the ability to work.

Sælukot Kindergarten gives all teachers in the kindergarten preparation time. It depends on the situation and the interest of the teachers how they use these hours. The principle is that these hours are used to prepare for the upcoming teaching and care of the children. As a result, during that time the teachers are not taking care of the children directly or completing tasks that come with it, but can devote their time entirely to the upcoming subjects.

In addition to this, the kindergarten plans to devote time and the necessary resources to specific targeted education and professional training of the teachers in the field of communication with the children. That's because the children at the kindergarten owe everything to their communication with the teachers, and the teachers owe all their success in the children's well-being, development and education to their ability to have close, affectionate, productive relations with them.

In all interactions between teachers and children, spoken words are involved. The teachers' talk with the children plays a significant role not only in the children's language development, but also in all the teachers' expressions with them and the children's expressions with the teachers. In order for a teacher to be able to fully enjoy his interactions with the children, it is important for him, if not a necessity, to be able to express himself as best as possible in words.

The plan therefore relates, on the one hand, to increasing the ability of teachers with limited general skills in spoken Icelandic to speak Icelandic with the children.

On the other hand, to increase their ability and the Icelandic-speaking teachers' ability as well to talk to the children in general. It is not a given ability to be able to talk to children in support of the goal that they feel comfortable in the presence of the teacher, feel that they are loved and respected and accept loving care and guidance. This linguistic educational plan of the teachers is part of the emphasis that the kindergarten places on the *active, loving presence of the teachers with the children*. It is meant to give success in 4 main areas in the teachers' interactions with the children.

- a) Speaking with daily activities such as the arrival and departure of the children, changing diapers, changing clothes, meals and sleeping.
- b) Speaking with special learning-oriented, object-related activities, such as children's play in the sandbox and other outdoor play equipment, playing with toys inside and other study materials such as clay, colors and writing instruments.
- c) Speech to support the children's formal games and their free play.
- d) Reading texts and singing (poetic) texts.

2. Athyglin á persónu hvers barns

Orðlæg samskipti við börnin eru ekki aðeins mikilvæg vegna málþroska barnanna og til stuðnings umönnun þeirra og menntun heldur ráða þau miklu um þá athygli sem kennarinn veitir barninu og þar af leiðandi um tengsl hans við barnið.

Í fljótu bragði séð mætti ætla, að athygli kennarans komi ekki með töluðum orðum hans við barnið heldur skynjun hans og hugsun, og það er út af fyrir sig rétt svo langt sem það nær. En ef hugsun gefur skynjuninni merkingu þá gefa orð hugsuninni það ekki síður, um leið og þau vekja sjálf til nýrrar hugsunar, eins og dagleg reynsla okkar reyndar segir okkur. Og eins og við tölum við börnin, þannig verða þau sem persónur í hugarheimi okkar. Og eins og við viljum að sú persóna verði í hugarheimi okkar, þannig skyldum við tala við þau og þannig skyldum við líka tala um þau.

Þannig að með því að tala við börnin opna kennararnir leið sína að hjarta þeirra og leið barnanna að hjarta sínu.

Í veru sinni á leikskóla þurfa börnin að sæta ýmsum almennum reglum og umgengisháttum við hlutveruleikann, hvert við annað, kennarana og annað starfsfólk. Það þýðir hins vegar alls ekki að persóna hvers og eins líkt og máist út. Þvert á móti. Reglur og umgengishættir eru til þess að gera allar endurtekningar athafnir auðveldari í framkvæmd, fljótlegri og snurðulausari þannig að tími, athygli og atorka nýtist til menntunar barnanna.

Menntun fer ætíð fram í viðfangsefnum sem börnin eru að læra og þjálfast í að ná tökum á. Í leikskóla (og vonandi sem lengst eftir það) byggir menntun barnanna á eðlislægum vilja þeirra til að gera það sem þau ekki kunna eða geta fyllilega eða jafnvel alls ekki fyrir. Hlutverk kennaranna er því að koma börnunum ætíð sem allra fyrst á þennan námslega stað í daglegu lífi þeirra og það er á þeim stað sem persóna barnsins skal fá að njóta sín.

Með öðrum orðum: Skilvirk almennt skipulag og lifandi, gagnvirk, persónuleg samskipti til menntunar barnanna.

Þeirri orðlægu athygli á persónu barnanna sem hér er lýst má beina sérstaklega að tilteknu grundvallaratriði í nýhúmanískri menntunarfræði. Leikskólinn hefur á undanförunum misserum safnað reynslu af sérstöku náms- og þjálfunarþrógrammi sem byggir á þeirri menntunarfræðilegu grundvallarafstöðu í ný-húmanisma að styrkja beri börnin í því eðlislæga viðbragði þeirra við veröldinni að láta sér annt um hana í stóru og smáu. Þetta er vissulega góð siðræn afstaða en beint menntunarfræðilegt gildi hennar felst sömuleiðis í því að því vænna sem nemandi þykir um námsefni sitt því betur gengur honum að læra og því hraðar vex almenn námsgeta hans um leið. Leikskólinn Sælukot mun fylgja þessu námsþrógrammi eftir meðal kennara á deild elstu barna leikskólans.

3. Tiltækar bjargir leikskólans til að hámarka virka, ástúðlega nærveru kennaranna við börnin

Forsenda þess að sjálf hugmyndin um leikskóla sem menntandi stað fyrir smábörn sé raunhæf er að ríki jafnvægi á milli innbyrðis samskipta barnanna og samskipta þeirra og kennarana. Auðvitað er ekki til nein formúla að slíku jafnvægi, en merki þess að það hafi náðst eru að börnin séu skilvirk í allri nauðsynlegri endurtekningu og námslega virk í öðrum viðfangsefnum. Það geta þau vissulega verið í innbyrðis samskiptum sínum, en þau samskipti þarfnast um leið stuðnings kennaranna um leið og börnin þarfnast persónulegra, námslegra samskipta við kennarana.

Þetta kallar á skipulag sem tekur til notkunar tiltæks rýmis leikskólans, hópaskiptingar barnanna og innleiðingar viðfangsefna.

Leikskólinn mun leggja sérstaka áherslu á fernt í þessu samhengi.

2. Focus on each child's person

Verbal communication with the children is not only important for the children's language development and to support their care and education, but it determines a lot about the attention the teacher gives to the child and consequently about his relationship with the child. At a glance, one might think that the teacher's attention comes not through his spoken words to the child, but through his perception and thinking, and that in itself is right as far as it goes. But if thought gives meaning to perception, then words give meaning to thought no less, as they themselves give rise to new thoughts, as our daily experience actually tells us. And as we talk to the children, so they become as characters in our mind. And as we want that character to be in our mind, so we should talk to them.

So by talking to the children, the teachers open their way to their heart and vice versa.

During their stay at a preschool, the children have to be subject to various general rules and ways of interacting with reality, each other, the teachers and other staff. However, that does not mean that everyone's character is the same as it seems. On the contrary. Rules and manners are there to make all repetitive activities easier to perform, faster and smoother so that time, attention and energy are left for the children's education. Education always takes place in subjects that the children are learning and training to master. In kindergarten (and hopefully for as long as possible after that), it is based on the children's instinctive will to do what they don't know or can't fully or even not at all. The role of the teachers is therefore always to bring the children to this academic point in their daily life as soon as possible, and that is where the child's character should be able to enjoy himself.

3. The available resources of the kindergarten to maximize the *active, loving presence of the teachers*

The premise that the very idea of a kindergarten as an educational place for small children is to be realistic, is that there is a balance between the children's interactions with each other and their interactions with the teachers. Of course, there is no formula for such a balance, but the signs that it has been achieved are that the children are efficient in all necessary routine and academically active in other subjects. They can certainly get education by communicating with each other, but that communication needs the support of the teachers at the same time as the children need personal, academic communication with the teachers. The kindergarten will place special emphasis on four matters in this context.

1. Innrétting mismunandi rýma leikskólans í samræmi við notkun þeirra og að gefa þeim sín persónulegu, aðgreinandi einkenni.
2. Skipan barnanna í hópa og því smærri sem viðfangsefnin krefjast eða gefa kost á meiri leiðsögn kennaranna, að teknu tilliti til rýmis og mannafla og aldurs barnanna.
3. Merkingargefandi umgengni við leik- og námsgögn og annan hlutveruleika leikskólans.
4. Sameiginlegar, dýnamískar athafnir stærri hópa barna í söng, dansi, leikjum, jóga og hugleiðslu.

4. Sérkennsla

Af því leiðarljósi sem fylgt er í starfi Leikskólans Sælukots, að kennararnir stundi *virka ástúðlega nærveru með börnunum*, leiðir að kennarar séu vakandi um þroska og námslegt og félagslegt gengi hvers barns. Deildarstjórar afla og halda saman tilsvarendi upplýsingum um börnin. Á fundi deildarstjóra með öðrum stjórnendum leikskólans eru allar vísbendingar um frávík barna tekin til umræðu. Ef tilefni þykir til er málefni barns eða barna lagt fyrir sérkennslustjóra sem leggur til viðeigandi viðbrögð. Þau eru yfirleitt þau, að fylgst sé sérstaklega með barninu og niðurstaða þeirrar athugunar tekin til umræðu á næsta fundi. Í framhaldinu getur verið lagt fyrir kennara að taka sérstakt tillit til barnsins og samsvarandi samskipti og ráðstafanir sem miða að því að styrkja barnið á þeim sviðum sem hallar á fyrir því. Það getur verið að barnið eigi í óeðlilega miklum og viðvarandi erfiðleikum með að skilja við foreldri sitt eða foreldra á morgnana, að una sér ekki skemmri eða löngum stundum yfir daginn, að sýna óeðlilegan skort á líkamlegri færni í leik eða öðrum athöfnum, að ná ekki eðlilegum tengslum við önnur börn í leik, eða hvaðeina sem endanlega að mati sérkennslustjóra kallar á frekari viðbrögð í kennslu og umönnun, á greiningu fagaðila ef ástæði þykir til, að höfðu samráði við foreldra, og aðgerðir sem lagðar eru fyrir að henni fenginni.

Sérkennsla nær í rauninni til allra barna, að því leyti sem kennarar kappkosta að kynnast þeim og rækta samskipti sín og tengsl við þau. Að því sögðu geta orðið tilvik sem kalla á mjög markviss viðbrögð vegna alvarlegra frávika hjá börnum og þá er brugðist við þeim sem hér hefur verið lýst.

5. Tvítyngd börn.

Í Leikskólanum Sælukoti tala kennarar allt að 15 mismunandi móðurmál, ef með eru taldir þeir sem eru tvítyngdir. Börnin búa við samanlagt eitthvað færri móðurmál í foreldrahúsum, en sum búa þó við tvítyngdar aðstæður á öðrum tungumálum en íslensku eða á íslensku og öðru tungumáli. Leikskólinn býr þannig ríkulega yfir getu í mannafla til að rækta samskipti við börn á móðurmáli þeirra. Leikskólinn Sælukot telur hins vegar að hagsmunum barnanna sé best borgið í bráð og lengd með því að íslenska sé samskiptamál þeirra í milli í leikskólanum og við kennarana sömuleiðis. Íslenska er því tungumálið sem ríkir í leikskólanum í öllum samskiptum og í öllu námsefni barnanna. Þar fyrir kunna að vera uppi aðstæður þar sem brugðið er út af þessari reglu tímabundið. Það á sérstaklega við um börn í aðlögun sem ekki skilja íslensku. Reynslan sýnir hins vegar, að með ýtrustu nærfærni, ástúðlegri framkomu og ræktun persónulegra tengsla þá öðlast börn sem ekki búa við íslensku í heimahúsum eðlilega öryggiskennd í leikskólanum. Kennarar skulu einmitt vera vakandi um það.

1. Furnishing the different spaces of the kindergarten in accordance with their use and giving them their own personal, distinctive characteristics.
2. The arrangement of the children in groups and the smaller they are the more guidance the subjects require, taking into account space and manpower and the age of the children.
3. Meaningful handling of/ interaction with play- and study materials and other objects of the kindergarten.
4. Collective, dynamic activities of larger groups of children in singing, dancing, games, yoga and meditation.

4. Special education

From the guiding light that is followed in the work of Sælukot Kindergarten, that the teachers practice *an active loving presence with the children*, and what that entails, it follows that the teachers are vigilant about the development and academic and social progress of each child. Heads of departments gather and keep relevant information about the children.

During regular meeting of the heads of the departments with the heads of the kindergarten, all indications of children's deviations are taken up for discussion. If necessary, the issue of the child or children is submitted to the head of special education, who proposes an appropriate response. That response consists usually of the child becoming object of special observation and the result of it is been taken up for discussion at the next meeting. Subsequently, it may be suggested to the teachers to give special consideration to the child and have appropriate communication and apply measures aimed at strengthening the child in areas where he or she lacks strength. It may be that the child has abnormally high and persistent difficulties in separating from his or her parent or parents in the morning, that he or she does not enjoy short or long periods during the day, that he or she shows an abnormal lack of physical skills in play or other activities, that he or she cannot create normal relations with other children in play or anything that, in the final opinion of the head of special education, calls for further response in teaching and care, an analysis by a professional, if there seems to be reason to, after consultation with the parents, and actions proposed on basis of that analysis.

Special education applies in fact to all children, insofar as teachers strive to get to know them and cultivate their relations and relationships with them. That said, there may be cases that require a very targeted response to serious abnormalities in children, and they are to be dealt with as described here.

5. Bilingual children.

At Sælukot Kindergarten, teachers speak up to 15 different mother tongues, including those who are bilingual. The children live with somewhat fewer mother tongues with their homes, but some live in bilingual situations by languages other than Icelandic or by Icelandic and some other language. The kindergarten thus has plenty of human resources to cultivate communication with children in their mother tongue. However, the Sælukot Kindergarten believes that the interests of the children are best served in the immediate and long term by having Icelandic be the language of communication between them in the kindergarten and with the teachers as well. Icelandic is therefore the language that prevails in the kindergarten in all communication and in all the children's study material. There may be situations where this rule is temporarily violated. This is especially true for children undergoing integration who do not understand Icelandic. Experience shows, however, that with the utmost closeness, affectionate behavior and the cultivation of personal relationships, children who do not speak Icelandic at home acquire nevertheless a natural sense of security in the kindergarten. Teachers should be aware of that.

6. Umbótaáætlunin með tilliti til deilda leikskólans.

Þessi umbótaáætlun Leikskólans Sælukots tekur að sjálfsögðu á sig breytilega mynd eftir aldri, þroska, persónuleika og aðstæðum barnanna. Því er rétt að skoða hvernig hún horfir sérstaklega við hverri deild í leikskólanum.

1. Ungbarnadeild, Stjörnuþoka, og yngri barna deild, Alheimur.

Á þessum deildum geta komið fyrir börn allt niður í eins árs aldur. Með þeirri ríkjandi forgangsöröðun um leikskólaláss sem Reykjavíkurborg fylgir og þeim almenna skorti sem er á leikskólalássum í borginni, þá innritast börn sjaldnast í leikskólann fyrr en eftir ríflega eins árs aldur. Á *Stjörnuþoku* og í *Alheimi* eru því börn frá þeim aldri, og fram á þriggja ára aldurinn, þau yngri að jafnaði í Stjörnuþoku, þau eldri í Alheimi. Á þessum deildum setja líkamleg samskipti kennara og barna mark sitt á allt starf deildarinnar. Því mun sú *virka, ástúðlega nærvera kennaranna í samskiptum við börnin* taka sérstaklega tillit til þess. Það felur í sér að kennarar hafi gott almennt, ástúðlegt viðmót og handbragð í samskiptum við börnin ásamt því sérstaklega að auðga og nota íslenskan orðaforða sinn í þessum samskiptum.

Sérstök áhersla er því lögð á tal kennaranna við börnin í þessum nánu líkamlegu samskiptum í starfs- og námsáætlun kennaranna.

Sérstök áhersla verður um leið lögð á tal sem ber með sér tillit til álits, vilja, hugmynda og áforma barnsins í því samhengi lífs sem þau lifa á leikskóla. Öll boð og allt inngrip af hálfu kennaranna verði á formi uppástungu, tillögu, tilboðs um val milli kosta þegar það á við og ætíð svo, að það sem barnið með einum eða öðrum hætti gerir, geri það af einlægum áhuga. Þegar barn fer í reynd að vilja kennara, þá breyti það eftir eigin vilja og vali. Þegar ekki er í raun völ á vali um athöfn barns, til dæmis um þátttöku í máltíð eða svefntíma, þá sé sérstök áhersla lögð á að barnið sættist á þá athöfn. Af því leiðir að barnið ekki aðeins sættist við viðkomandi athöfn heldur hafi traust á kennaranum, finni að hann elskar það og barninu þyki samsvarandi vænt um hann.

Leikskólinn lítur svo á, að börn á leikskólaaldri skuli lifa í ástríku flæði og því sé í öllum tjáskiptum við þau grundvallargildum mannlegs samfélags miðlað með ástúð. Þannig séu allar ákvarðanir sem teknar eru gagnvart þeim og reglur sem þeim eru settar ætíð réttlættar með gildum sem eiga rætur í ást og virðingu fyrir barninu.

Það er hluti af fagmennsku kennarans að virða vilja barnsins hverju sinni en gæta um leið velferðar þess í nútíð og til framtíðar. Kennarar skuli ekki nota tilvísun í annað til að vanrækja hitt. Þannig ber kennurum, til dæmis, að sjá til þess að börnin nærast eðlilega og fullnægjandi í leikskólanum. Náist að gera þau sjálfbjarga um að matast, er það auðvitað mjög gott, en um leið á kennarinn ekki að nota sem afsökun fyrir vannæringu barns á leikskólanum að barnið sé að læra að matast sjálft eða vilji fremur leika sér en matast á matmálstíma. Kennurum ber því á deild yngstu barnanna sérstaklega að gæta þess að þau nærast eðlilega og fullnægjandi. Sú hjálp sem þeir kunna að þurfa að veita börnunum til þess skal þó vera þeim hvatning og fyrirmynd til sjálfstæðis en ekki til getuleysis.

Annað dæmi er um frelsi barns til að velja. Leikskólinn lítur svo á að sé falskt frelsi að stilla börnunum upp frammi fyrir fyrirframákveðnum takmörkuðum valkostum. Ef kennarar taka því svo að með slíku „vali“ hafi þeir fullnægt kröfu um frelsi barnsins þá séu þeir að blekkja sjálfa sig og barnið. Barni eykst ekki frelsi með vali á takmörkuðum kostum heldur með aukinni færni í hugsun og athöfn. Skyldu kennarans með tilliti til freliss barns er því ekki fullnægt með valfrelsi milli takmarkaðra kosta heldur með því að gera val barnsins, hvernig sem að því er staðið, áhugavert, merkingarbært og lærdómsríkt. Þá fyrst hefur kennarinn aukið barninu frelsi þegar hann hefur sinnt þeirri skyldu sinni að gera viðfangsefni þess lærdómsríkt, en ekki bara með því að láta barninu eftir að velja viðfangsefnið. Slíkt val kann að auka barninu hvöt til lærdómsríkra athafna eða reynslu, en það kann líka að stuðla að endurtekningu þess sama og einhæfni í áhugasviðum.

6. The reform plan with respect to the departments of the kindergarten.

This reform plan of Sælukots Preschool naturally takes a different form depending on the age, development, personality and circumstances of the children. It is therefore appropriate to look at how it applies to each department in the kindergarten separately.

1. Infants' department, Stjörnuþoka, and younger children's department, Alheimur.

These departments can accommodate children as young as one year old. With the prevailing priorities for kindergarten places that the City of Reykjavík follows and the general lack of kindergarten places in the city, children are rarely enrolled in kindergarten until well after more than one year of age. In Stjörnuþoka and in Alheimur there are therefore children from that age, up to the age of two +, the younger ones as a rule in Stjörnuþoka, the older ones in Alheimur. In these departments, physical interactions between teachers and children mark all the work of the department. Therefore, the *active, loving presence of the teachers in their interactions with the children* will take this into account. It includes that teachers have a good general, affectionate attitude and tact in communication with the children, as well as especially enriching and using their Icelandic vocabulary in it.

Special emphasis is therefore placed on the teachers' talk with the children in these close physical interactions in the teachers' work and study plan.

At the same time, special emphasis will be placed on speech that takes into account the child's opinion, wishes, ideas and plans in the context of the life they live in kindergarten. All invitations and all intervention on the part of the teachers will be in the form of a suggestion, a proposal, an offer to choose between options when it is relevant and always so that what the child does in one way or another, he or she does it with sincere interest. When a child actually acts at the will of a teacher, he or she acts, subjectively, according to his or her own will and choice. When there is really no choice about a child's activity, for example about participation in a meal or bedtime, special emphasis should be placed on the child's acceptance of that activity. As a result, the child not only accepts the activity in question, but has confidence in the teacher, feels that he loves him or her and the child cares for him or her accordingly.

The kindergarten considers that children of kindergarten age should live in a loving flow, and therefore in all communication with them, the basic values of human society are communicated with affection. In this way, all decisions made towards them and rules set for them are always justified by values that are rooted in love and respect for the child.

It is part of the teacher's professionalism to respect the child's wishes at all times, while at the same time taking care of the child's well-being in the present and in the future. Teachers should not use reference to one to neglect the other. In this way, teachers, for example, must ensure that the children are fed properly and adequately in the kindergarten. If it is possible to make them self-sufficient in feeding themselves, that is of course very good, but at the same time the teacher should not use as an excuse for a child's malnutrition in kindergarten that the child is learning to feed him- or herself or prefers to play rather than eat during the modular lesson. Teachers in the youngest children's department must therefore make sure that children are fed properly and adequately. The help they may have to give the children for this should be an encouragement and a model for independence and not for impotence.

Another example is a child's freedom to choose. The kindergarten sees it as a false freedom to present the children in front of predetermined limited options. If teachers think that with such a 'choice' they have satisfied the child's demand for freedom, they are deceiving themselves and the child. A child's freedom does not increase by choosing limited options, but by increasing skills in thinking and action. The teacher's duty with regard to a child's freedom is therefore not fulfilled by freedom of choice between limited options, but by making the child's choice, however it is done, interesting, meaningful and instructive. Only then has the teacher increased the child's freedom when he has fulfilled his duty to make his subject instructive, and not just by leaving the child to choose the subject. Such a choice may increase the child's motivation for learning activities or experiences, but it may also contribute to repetition and monotony of interests.

Niðurstaðan er þess vegna þessi um starfið á deildum yngstu og yngri barna í Leikskólanum Sælukoti: Sönnum markmiðum um menntun barnanna verður ekki náð með neinu því sem í fljótu bragði kann að virðast geta leyst kennarann af hólmi í hlutverki sínu sem einmitt *kennari*, hvort sem það er skipulag, efnislegur búnaður, reglur, pólitísk eða önnur hugmyndafræðileg stefnumál. Allt kann þetta að skipta máli um árangur, og gerir það tvímælaust, en leysir kennarann ekki undan því hlutverki sínu að vera í virkri, ástúðlegri nánd við börnin, kynnast þeim persónulega, örva þau, hvetja og styðja persónulega í leik þeirra og öllum athöfnum.

2. Miðdeild leikskólans, Himinn.

Af virkri, ástúðlegri nærveru kennaranna við börnin leiðir, að minni hættu er á að þeim sé ekki fylgt eftir í þroska og áunninni getu. Þó skulu kennarar hafa í huga tilgang aldurstengdrar deildarskiptingar í Leikskólanum Sælukoti. Nokkur atriði skulu sérstaklega höfð í huga.

a) Leikföng:

Á Himni leitast kennarar við að beina leik barna inn á braut sköpunar. Hér eru leikföng með forskráðri endastöð á borð við pússluspil vissulega góð og gild. Pússluspil geta verið hvetjandi til sköpunar ef þau eru notuð í hófi og þess gætt að þau fylgi eftir þroska og getu barnanna. Hins vegar bjóða leikföng á borð við Legokubba upp á að börn framkvæmi sínar eigin hugmyndir með þeim. Hér er mjög mikilvægt að börnin séu studd til sköpunar með uppörvun, leiðsögn og fyrirmynd, þannig að frá því að raða saman kubbum einum eftir annan og sjá hvað kynni að koma út úr því (t.d. eitthvað sem freistandi er og ánægjulegt að rústa, sem líka kann að vera gott og gilt), þá sé kennarinn vakandi yfir og hvetjandi um hugmyndir barnsins að allri sköpun með kubbunum, styðji við framkvæmd þeirra en gæti þess þó að hún sé á forsendum barnsins.

Kennarar styðji við *frjálstan leik* barnanna á sama tíma og þeir forðist eindregið að nota meintan slíkan leik þeirra sem afsökun fyrir að veita þeim ekki þá *virku, ástúðlegu nærveru* sem Leikskólinn Sælukot telur að sé grundvallaratriði í faglegu starfi þeirra.

b) Samræður við börnin:

Hér gildir það sama, að kennarar séu í tali sínu við börnin vakandi um að fylgja þeim vel eftir í þroska. Það þýðir að um leið og gætt er að því að styðja við vaxandi orðaforða þeirra í stökum orðum talið, þá styðji þeir við getu þeirra til að skilja orðasambönd og setningar og séu móttækilegir og styðji við alla viðleitni þeirra til að mynda setningar. Hér gildir að börnin tjá sig því fremur í orðum sem þau hafa meira traust til kennarans og samband þeirra við kennarana er kærleiksríkara. Vissulega er í þessum aldurshópi hægt að beita, sem kalla má, beinni kennslu í máltöku, svo sem með stuðningi mynda þar sem tiltekinn hlutur eða fyrirbæri er útgangspunkturinn og tengd hlutbundin hugtök kynnt með stuðningi mynda líka. Hér er um leið tækifæri til að koma að orðum, ekki aðeins yfir hluti heldur athafnir og atburði líka ásamt óhlutbundnum hugtökum, einkum lýsingarorðum. Það má hins vegar ekki gleymast að viðfangsefnið er hér ekki einungis orðtaka barnanna og orðaforði þar með heldur hvöt þeirra og æfing í tjáskiptum við aðra. Það er hlutverk kennarans að vera sérstaklega sá viðmælandi sem börnin þarfnast til þeirrar menntunar sinnar.

c) Söngur og dans og önnur hámenning:

Leikskólinn Sælukot gengur út frá því, sem augljóst er, að mannkynið allt lifi „á grundvelli“, mætti til bráðabyrgða kalla það, sameiginlegrar menningar sinnar. Menning er í þessu tilliti öll sú sköpun, efnisleg og huglæg, sem er að verki í tilvist mannanna. Um leið og leikskólinn reynir eftir föngum að auka börnunum þá menningarlegu færni sem er þeim nauðsynleg til að svara líkamlegum þörfum sínum og auka getu þeirra til sjálfsbjargar í daglegu lífi sínu, þá er honum umhugað um að þau kynnist og tileinki sér það sem kalla mætti *hámenningu* mannkyns.

The conclusion is therefore this about the work in the youngest and youngest children's departments at the Sælukot Kindergarten: The true goals of the children's education will not be achieved with anything that may seem at a glance to be able to replace the teacher in his role as a teacher, whether it is organization, material equipment, rules, political or other ideological policy issues. All this may make a difference to success, and it undoubtedly does, but it does not absolve the teacher from his role of being in active, loving intimacy with the children, getting to know them personally, stimulating them, encouraging and personally supporting them in their play and all activities.

2. The middle department of the kindergarten, Himinn.

From the *active, loving presence of the teachers with the children*, it follows that there is less risk that they are not followed up in their development and acquired abilities. However, teachers should keep in mind the purpose of age-related division of departments in Sælukot Kindergarten. A few things should be kept in mind.

a) Toys:

At Himinn, teachers strive to direct children's play into the path of creativity. Here, toys with a pre-registered endpoint such as a puzzle are certainly good and valid. Puzzles can encourage creativity if they are used in moderation and make sure that they follow the development and abilities of the children. However, toys such as Legos allow children to implement their own ideas with them. Here it is very important that the children are supported to create with encouragement, guidance and role models, such as from arranging blocks one by one and seeing what might come out of it (for example something that is tempting and enjoyable to destroy, which also may be good and valid), then the teacher is watchful and encouraging of the child's ideas for all creation with the blocks, supports their implementation, but makes sure that it is based on the child's own terms.

Teachers support the children's free play while at the same time strongly avoiding using their alleged free play as an excuse for not providing them with the *active, affectionate presence* that Sælukot Kindergarten believes is fundamental to their professional work.

b) Conversations with the children:

The same applies here, that teachers are vigilant in their talk with the children to follow them closely in their development. This means that as care is taken to support their growing vocabulary in terms of single words, they support their ability to understand phrases and sentences and are receptive and supportive of all their efforts to form sentences. Here it matters, that the children express themselves the more in words the more trust they have in the teacher and their relationship with the teachers is more loving. Certainly, in this age group it is possible to apply what can be called direct teaching in language acquisition, such as with the support of pictures where a specific object or phenomenon is the starting point and related object-based concepts are introduced with the support of pictures as well. Here, at the same time, there is an opportunity to come up with words, not only for things, but also for actions and events, as well as abstract concepts, especially adjectives ones. However, it must not be forgotten that the subject here is not only the word acquisition of the children and their vocabulary, but also their motivation and practice in communicating with others. It is the role of the teacher to be especially the interlocutor that the children need for that education.

c) Singing and dancing and other high culture:

The Sælukot Kindergarten is based on the obvious fact that the whole of humanity lives 'on the basis', call it, of humans' common culture. In this respect, culture is all the creation, material and mental, that is at work in the existence of humans. While the kindergarten strives to increase the children's cultural skills that are necessary for them to respond to their physical needs and increase their ability to self-support in their daily lives, the kindergarten emphasises that they get to know and adopt what could be called *high culture* of mankind.

Hún er, fræðilega séð, það sem mannkynið hefur skapað sérstaklega í viðleitni sinni til að brúa bilið á milli þess sem við af eigin daglegri reynslu og huglægru getu megnum að upplifa og þess sem við þó fáum hugboð um eða tilfinningu fyrir að sé „æðra“ slíkri „kvunndagslegri“ reynslu okkar. Í listsköpun og andspænis listum gerist það ekki síst við það að fegurðarskyn okkar er vakið umfram það „kvunndagslega“, eða að vitsmunalegum vanahugmyndum okkar um veruleikann er storkað eða við þeim hreyft eða þegar ljósmynd af andliti barns megna að veita okkur innsýn inn í (mögulega) harmsögu þess eða vongleði eða komandi lífshlaup þess á þessari jörð. Eðli lista er að hreyfa við hugum okkar í krafti merkingar þess sem skapað er en ekki í krafti efnislegs afls þess.

Í samræmi við eðli leikskólastarfs og skyldur okkar við börnin, þá kappkostum við að þau kynnist og tileinki sér eftir megni tiltekin grunnatriði í hámenningu mannkyns. Þar er *söngur* og *dans* í algerum sérflokk. Frá því að beita líkamanum til að ná stundlegum markmiðum þá er honum í dansi beitt til að tjá og til að upplifa það sem ekki helgast af efnislegri þörf eða líkamsbundinni löngun eða öðru sem „kvunndagsleg“ tilvist okkar helgast af, heldur til þess að tjá og vekja tilfinningu og hugsun um eitthvað „æðra“. Þetta „æðra“ er ekki svo einungis af smekk okkar eða þeirri stöðu sem við af geðþótta helgum því, heldur af því að vera, huglægt séð, af fingerðari toga en það sem er að jafnaði ríkjandi í hug okkar dags daglega. Í andlegri heimspeki er þetta hugræna eðli hámenningar vel skilgreint, en taugalíffræðilega má líka beinlínis mæla hlutlægt það sem huglægt er vísað til um hugræn hrif hámenningarlegra tjáningar. En við njótum vissulega hámenningar með huglægum hætti. Í dansi við lífsförunaut sinn upplifir fólk til dæmis stundum óvænta kennd fyrir því sem það vísar til sem „innri fegurðar“ manneskjunnar. Í *Fðroykskur dansur* vaknar sterk tilfinning fyrir sameiginlegri tilvist þátttakendanna sem sé „æðri“ eigin, einstaklingsbundinni tilvist. Svo mætti lengi telja.

Sama má vissulega segja um söng. Í söng beitungum við raddfærum okkar „óvænt“ til annars en að koma tilfallandi vitrænum og eða tilfinningalegum hugmyndum og hugrenningum á framfæri við aðra og um leið til að setja þau í hlutlægt form merkingar orða. Í söng beitungum við rödd okkar til þess, næstum að segja, að komast út úr dags daglegri hugsun en inn á svið kennda og tilfinninga sem í grunninn helgast af þeirri kennd fyrir og þrá sem við höfum til fegurðar. Ekki svo að allur söngur sé einber viðleitni til að skapa fegurð, en án fegurðarskyns okkar ætti söngur þó lítið erindi við okkur mennina.

Það er því frumskylda okkar við menntun barna til hámenningar að leiða þau og styðja í *söng* og *dansi*. Önnur svið hámenningar eru vissulega ekki undanskilin, á borð við að lita og teikna, en Leikskólinn Sælukot mun rækja hámenningarlegar skyldur sínar við börnin með því fyrst og fremst að hvetja, styðja og leiða þau í þeim grundvallaratriðum hámenningar sem þeim er kleift að tileinka sér sjálf í verki.

d) Læsi:

Leikskólinn hafnar því alfarið að hugtakið *læsi* sé útpynnt og því drepið á dreif með því að teygja notkun orðsins yfir alls óskylda hluti. Ef ekki væri til ritmál og ekki væri til hæfileiki barna og hvaðeina aðferðir til að þau öðlist getu til að lesa ritmál, þá væri hugtakið *læsi* ekki til. Nákvæm merking þessa hugtaks lítur því að getunni til að vera læs á ritmál. Öll önnur notkun þess felur þess vegna í sér samlíkingu eða myndhverfingu og býður þannig þeirri hættu heim að líta fram hjá eða gera ónákvæma grein fyrir hvað þá er við átt. Á Himni er ekki stefnt að því að börnin verði læs á ritmál á dvalartíma þeirra á deildinni, en kennarar vinna ýmsa forvinnu að lestrarkunnáttu þeirra. Sú vinna miðar að því að auka þeim áhuga á ritmáli, meðal annars með því að fá þau til að þekkja bókstafi með nöfnum og, eftir atvikum, hvað bókstafirnir „reyna að segja“ til dæmis í nöfnum þeirra sjálfrá. Leikskólinn reynir þannig að auka börnunum þekkingu á ritmáli og færni í notkun þess í framtíð. Með því stuðlar leikskólinn að *læsi* barnanna.

It is, theoretically speaking, what humanity has created specifically in its efforts to bridge the gap between what we can experience from our own daily life and mental capacity and what we intuitively qualify as being 'higher' than such everyday experience of ours. In creating art and confronting art, it happens not least when our sense of beauty is awakened beyond the everyday experience, or when our intellectual habitual ideas about reality are challenged or changed, or when a photograph of a child's face is able to give us an insight into (possibly) his or her tragedy or its joy or his or her future course of life on this earth. The nature of art is to move our minds by virtue of the meaning or mental impact of what is created and not by its material force.

According to the nature of kindergarten work and our obligations to the children, we strive for them to get to know and learn as much as possible certain basics of the high culture of humanity. There is *singing* and *dancing* in a class of its own. From using the body to achieve one's temporal goals, in dance it is used to express and to experience what is not sanctified by material need or body-based desire or other things that belongs to our 'everyday' existence, but to express and evoke the feeling and thought of something 'higher'. This 'higher' is not so much a matter of our taste or the status we arbitrarily assign to it, but of being, subjectively speaking, of a more subtle nature than what normally dominates our minds on a daily basis. In spiritual philosophy, this mental nature of high culture is well defined, but neuro-biologically, the mental impact of high cultural expressions can also, objectively, be directly measured. But we certainly enjoy high culture in a subjective way. In dancing with their partner, for example, people sometimes experience a surprising recognition of what they refer to as the person's 'inner beauty'. In traditional *Faroese dance*, a strong feeling arises for the collective existence of the participants, which is 'higher' than their own, individual existence. So on and so forth.

The same can certainly be said about *singing*. In *singing*, we use our vocal organs 'unexpectedly' for other purposes than to convey incidental intellectual and/or emotional ideas and thoughts to others, and at the same time putting them into the objective form of the meaning of words. In *singing*, we use our voice to, almost to say, get out of the day-to-day thinking and into the realm of knowledge and feelings that, fundamentally, are sanctified by the intuitional knowledge and desire we have for beauty. Not that all singing is an effort to create beauty, but without our sense of beauty, singing would have little use for us humans.

It is therefore our primary duty in educating children in high culture to lead and support them in *song* and *dance*. Other areas of high culture are certainly not excluded, such as colouring and drawing, but the Sælukot Kindergarten will fulfil its high cultural duties to the children by primarily encouraging, supporting and guiding them in the fundamentals of high culture that they can adopt themselves in action.

d) Literacy:

The Sælukot Kindergarten completely rejects that the concept of literacy is diluted and therefore dispelled by extending the use of the word to completely unrelated things. If there was no written language and there were no children's abilities and any methods for them to acquire the ability to read written language, then the concept of literacy would not exist. The precise meaning of this term therefore refers to the ability to be literate. Any other use of it therefore involves an analogy or a metaphor and thus presents the danger of overlooking or giving an inaccurate account of what is meant. At Himinn, the aim is not for the children to become literate in written language during their stay at the department, but teachers do various preliminary work on children's related skills. That work aims to increase their interest in written language, among other things by getting them to recognise letters by name and, as the case may be, what the letters 'try to say' in their own names, for example. The kindergarten thus tries to increase the children's knowledge of written language and skills in using it in the future. By doing so, the kindergarten contributes to the children's literacy.

Á sama hátt hefur leikskólinn að markmiði og reynir eftir föngum að ná því markmiði að börnin öðlist þekkingu á ýmsum sviðum mannlífs og veruleikans yfirleitt. Þannig er leikskólinn vakandi yfir tæknilegum áhuga barnanna og forðast að kalla eða „fordæma“ tæknilega forvitni þeirra sem „fikt“ eða eitthvað annað verra. Einhverjir kunna að segja að með slíkri menntun sé leikskólinn að auka börnunum tæknilegt „læsi“ þeirra, og á öðrum sviðum til dæmis gróðurfarslegt „læsi“, stærðfræðilegt „læsi“ og jafnvel hámenningarlegt „læsi“ þeirra. Leikskólinn Sælukot hafnar slíkri (mis)notkun hugtaksins *læsi* og heldur sig við það sem augljóst er, að í viðleitni kennaranna til að mennta börnin þá sé glegggra að nota hugtökin *þekking*, *skilningur* og *færni*. Barn kemst að því að með því að blása í teygjanlega gúmmíblöðru, þá þenst hún út en verður um leið nokkuð stinn viðkomu. Með því að blása í blöðru úr óteygjanlegu efni, þá getur hún vissulega orðið stinn ef haldið er áfram að blása eftir að hún hefur þó þanist út í fulla stærð sína. En sé blásið rétt nóg til þess að hún þenjst út í fulla stærð sína, þá kann hið óvænta að gerast, einkum í köldu veðri útivið, að blaðran svífi um örstutta stund til lofts. Eftir aðstæðum og þroska barna má vekja forvitni þeirra á þessari atburðarás, en líka í það minnsta byrjun á eðlisfræðilegum skilningi á henni. Að kalla þann skilning „eðlisfræðilegt læsi“ er auðvitað velkomið á meðan með því er ekki reynt að drepa á dreif hvað er hér nákvæmlega við að eiga í menntun barnanna. Sama auðvitað um þá menntun sem þeim er veitt til dæmis um þá atburðarás lífs sem þau taka þátt í að mynda með því að sá fræjum í mold og fylgjast með og vinna að uppvexti þess sem af fræjunum vex. Að kalla það „líffræðilegt læsi“ er óviðeigandi, ef það gefur til kynna að það sé sama eðlis og að vera læs á ritaðan texta. Svo er alls ekki, nema beitt sé orðafleytingum frekar rausnarlega.

Að þessu sögðu viðurkennir Leikskólinn Sælukot auðvitað það sjónarmið að eitt er að geta lesið, í tæknilegum skilning hugtaksins, að geta greint orð í mismunandi safni bókstafa og setningar í röð slíkra orða, en annað er að geta greint, eða öllu heldur skilið það sem sagt er með slíkum lesnum orðum. Með öðrum orðum að geta skilið inntak þess sem lesið er. Að vera „læs“ á hátæknilegan texta í þeim skilningi að skilja til fullnustu hvað er með honum sagt, er ekki vandræðalaus notkun hugtaksins. Megin vandinn eða hættan er sú að við gætum haldið, að geta „lesið sér til skilnings“ sé alfarið undir lestrarhæfileikum okkar komið og megi því bæta með æfingu í lestri eingöngu. Svo er auðvitað alls ekki. Sá skilningur sem texti vekur hjá barni eykst vitaskuld með þeirri æfingu í lestri á textum sem miðar að því að auka skilning á merkingu orða og þess texta sem orðin mynda. En sá skilningur er ekki nema öðrum þræði bundinn við merkingu orða heldur þekkingu almennt eða sérstaklega á þeim veruleika sem textinn fjallar um. Sjálfsgagt er að auka getu barna á leikskólaaldri til að greina merkingu ritaðs máls með því að lesa fyrir þau og fjalla um þann lesna texta með þeim, en kennarar mega ekki vænta of mikils af þeirri leið til að auka þeim þann málskilning sem lesskilningur þeirra mun byggja á, hvað þá þá þekkingu almennt á veröldinni sem hann endanlega takmarkast af sömuleiðis. Fyrir aldurshóp barnanna á Himni gildir því vissulega að lesa fyrir þau ritaða texta, en ekki síður að segja þeim frá inntaki þeirra, iðulega stutt myndum, og að eiga í samræðum við þau, eins og lýst hefur verið í þessari starfsáætlun en um leið að kappkosta önnur orðlæg samskipti við þau, eins og það starfstengda náms- og þróunarverkefni sem í þessum texta hefur verið lýst felur í sér.

3. Deild elstu barna, Vetrarbraut

Það sem hér hefur verið rakið um deildir yngstu barna og miðdeild, Alheim, Stjörnuþöku og Himinn, gildir, að *breyttu breytanda*, um elstu börnin í leikskólanum Sælukoti, börnin á Vetrarbraut. Hér sem endranær er leiðarljósið *virki, ástúðleg nærvera kennaranna við börnin*. Með því móti næst sú grundvallarforsenda menntunarstarfsins að börnin finni til öryggis, að kennurunum muni ætíð þykja vænt um þau, að kennararnir séu ætíð reiðubúnir að hlusta á þau, aðstoða og leiðbeina.

In the same way, the kindergarten aims and strives to achieve the goal that the children acquire knowledge in various areas of human life and reality in general. In this way, the kindergarten is aware of the children's technological interest and avoids calling or 'condemning' their technological curiosity as 'fiddling' or something else worse. Some may say that with such an education, the kindergarten is increasing the children's technical 'literacy', and in other areas, for example, their vegetative 'literacy', mathematical 'literacy' and even their high cultural 'literacy'. Sælukot Kindergarten rejects such abuse of the term *literacy* and sticks to what is obvious, that in the teachers' efforts to educate the children, it is wiser to use the terms knowledge, understanding and skills. A child discovers that by blowing up an elastic rubber balloon, it expands but at the same time becomes somewhat firm to the touch. By inflating a balloon made of an inelastic material, it can certainly become stiff if continued blowing after it has expanded to its full size. But if it is blown just enough for it to expand to its full size, the unexpected can happen, especially in cold weather outside, that the balloon floats for a very short time in the air. Depending on the situation and the children's development, their curiosity can be aroused in this sequence of events, but also in at least the beginning of a physical understanding of it. Calling that understanding 'physical literacy' is of course welcome, while doing so does not attempt to blur what exactly is involved in children's education. The same, of course, about the education they are given, for example about the life cycle they take part in creating by planting seeds in soil and watching and working on the growth of what grows from the seeds. Calling it 'biological literacy' is inappropriate, if it implies that it is of the same nature as being literate in written text. This is not the case at all, unless word combinations are used rather generously.

Having said this, Sælukot Kindergarten of course recognizes the point of view that one thing is to be able to read, in the technical sense of the term, to be able to distinguish words in different sets of letters and sentences in a sequence of such words, but another is to be able to identify, or rather understand what is said with such read words. In other words, being able to understand the content of what is read. Being 'literate' to a high-tech text in the sense of fully understanding what is being said is not an unproblematic use of the term. The main problem or danger is that we might think that being able to 'read for understanding' is entirely down to our reading abilities and can therefore be improved by practice in reading alone. Of course, this is not the case at all. The understanding that a text arouses in a child increases with practice in reading texts that aims to increase understanding of the meaning of words and the text that the words form. But that understanding is not tied to the meaning of words only, but knowledge in general or specifically of the reality that the text is about. It goes without saying that preschool-age children's ability to analyse the meaning of written language can be increased by reading to them and discussing the read text with them, but teachers must not expect too much from this way of increasing their understanding of the language that their reading comprehension will build on, let alone the knowledge in general of the world by which it is ultimately limited as well. For the age group of the children in Himinn, it certainly applies to read written texts to them, but no less to tell them about their content, usually supported by pictures, and to have conversations with them, as described in this work plan, but at the same time striving to have other verbal communication with them, such as the job-related learning and development project that has been described in this text includes.

3. Department of the oldest children, Vetrarbraut

What has been discussed here about the departments of the youngest children and the middle department, Alheimur, Tjörnupoka og Himinn, applies, *mutatis mutandis*, to the oldest children in the Kindergarten Sælukot, the children at Vetrarbraut.

Here, as far as possible, the guiding light is *active, loving presence of the teachers with the children*. In this way, the basic premise of the educational work is that the children feel safe, that the teachers will always care for them, that the teachers are always ready to listen to them, help and guide them.

Á þessum grundvelli munu kennararnir skipuleggja starfið, hafandi í huga að börnin eru í leikskóla og að allar athafnir, öll reynsla þeirra er þeim námslegt viðfang. Það þýðir að menntun þeirra hvílir ekki einungis á til þess hugsuðum kennslustundum heldur öllu því sem vist barnanna í leikskólanum ber með sér. Að öðru leyti er hægt að vísa til þess sem sagt eru um starfið almennt og á miðdeild sérstaklega, að því viðbættu að vitaskuld býður aukinn aldur upp á samsvarandi breytt viðfangsefni. Kennarar skulu þannig reyna fyrir sér um meiri beina kennslu þar sem það á við en á sama tíma líka styðja við viðleitni barnanna til frjálsra leikja, en gæta þess um leið að þeir þróist í átt að spunaleik en hafni ekki í viðvarandi endurtekningum.

Hér reynir á skipulag um fjölbreytt viðfangsefni sem reynist vera til fyrirmyndar á deildinni. Því er trúlega skýrast að hvetja kennarana á Vetrarbraut til að halda ótrauðir áfram á sömu braut.

Sérstaklega ber að fagna allri viðleitni þeirra til þróunarstarfs, hvort sem það er í ræktun matjurta, með „málfundum“ með innleggi teiknaðra myndaraða á pappír með skýrum lesnum, ljóðrænum texta með „boðskap“ eða eðlisfræðilegar tilraunir af ýmsu tagi við hæfi barna.

Kennarar hafi í huga að börn eru frekar ung á deildinni og hagi samskiptum þess vegna með tilliti til þess með þó sérstakri gát á viðeigandi viðfangsefnum og kennslu þeirra elstu.

Kennarar sinna á deildinni tveim mikilvægum starfstengdum námskeiðum sem jafnframt eru þróunarverkefni.

Annað felst í þeirri áherslu á orðlæg samskipti við börnin sem greint er frá fyrir í þessum texta. Það tekur tillit til, einmitt, aldurs barnanna, með því að kennarar rækta orðaforða sinn um tiltekin viðfangsefni sem gjarnan eru tengd viðkomandi þema. Aðferðin er sú að kennarar óska eftir að umsjónarmaður verkefnisins, leikskólastjóri, gefi þeim þýðingu og eða umorðun, ef þörf krefur, á orðaskiptum við börnin að þeirra vali og frekari útvíkkun þeirra. Umsjónarmaður skilar þeim texta á íslensku og í hljóðrænni upptöku.

On this basis, the teachers will plan the work, bearing in mind that the children are in kindergarten and that all their activities, all their experiences are educational subjects for them. This means that their education is not only based on lessons designed for that purpose, but on everything that the children's life in the kindergarten entails. In other respects, it is possible to refer to what is said about the job in general and in the central department in particular, with the addition that increased age offers correspondingly changed subjects. Teachers should thus try more direct teaching where appropriate, but at the same time also support the children's efforts towards free play, but at the same time, too, make sure that they develop towards improvisational play and do not fail in persistent repetition.

Here, the organization of a wide range of subjects is tested, which turns out to be exemplary in the department. Therefore, it is probably the clearest way to encourage the teachers at Vetrarbraut to continue undeterred on the same path. In particular, all their efforts for development work should be celebrated, whether it is in the cultivation of vegetables, in organising 'forums', in the insertion of drawn series of pictures on paper with clear, poetic text with a 'message' or in physical experiments of various kinds suitable for children.

Teachers keep in mind that children are quite young in the department and therefore conduct communication with this in mind, with special attention to appropriate subjects and the teaching of the oldest.

Teachers in the department conduct two important job-related courses which are also development projects.

One of them implies the emphasis on verbal communication with the children that is reported earlier in this text. It takes into account, precisely, the age of the children, with teachers cultivating their vocabulary on specific subjects that are often related to the relevant theme. The method is that the teachers request that the coordinator of the project, the kindergarten director, give them a translation and/or a paraphrase, if necessary, of the exchange of words with the children of their choice and their further expansion. The supervisor delivers the text to them in Icelandic and in an audio recording.